

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IX • БРОЈ 176. • 25. АВГУСТ 1980

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ВЕСЕЛИН ЂУРАНОВИЋ ПОСЈЕТИО БУДВУ

ШТО ПРИЈЕ ПРОШИРИТИ МАТЕРИЈАЛНУ БАЗУ ЗА СТВАРАЊЕ ДОХОДКА

Дана 11. августа 1980. године предсједник Савезног извршног вијећа Веселин Ђурановић, посјетио је Будву — Скупшину општине, нови Дом здравља, радну организацију „Монтенегротурист“ и Тргни центар. Заједно с Ђурановићем били су чланови Извршног вијећа Црне Горе Вучић Чагорић и Веселин Ј. Ђурановић, а пратили су га Предраг Ћулафић, предсједник Скупшине општине Будва, Жарко Миковић, секретар Општинског комитета Савеза комуниста, и Љубо Рађеновић, предсједник Извршног одбора Скупшине општине.

Предраг Ђулафић упознао је предсједника Ђурановића с резултатима постигнутим у обнови и изградњи током протекле године дана. Поред санирања станова у друштвеном власништву изграђено је 345 нових станова који ће ускоро бити усељени. Изградњом Дома здравља створени су услови за много боље функционисање здравствене службе.

Предсједника Савезног из вршног вијећа дочекао је пред новом зградом „Монте-негротуриста“ генерални директор **Миодраг Мировић**. Ђурановић је прво посјетио изложбу радова на конкурсу за урбанистичко-архитектонско решење комплекса „Словенска плажа“, где су га **Миодраг Мировић** и **Раде Ратковић** упознали с карактеристикама првонаграђеног рада. У салону дирекције ге нерални директор упознао је друга Ђурановића и личности у његовој пратњи с резултатима обнове туристичких и угоститељских капацитета „Монтенегротуриста“, плановима и одређеним проблемима.

ЦИЈЕНЕ У ГРАНИЦАМА ТРЖИШНИХ УСЛОВА

Веселин Ђурановић је истакао да је проблем прилива средстава у Фонд за обнову и развој привремен и да је посљедица познатих друштвено-привредних проблема. Он сматра да ће у наредним мјесецима до краја године динамика прилива тих средстава бити побољшана. Затим је, одговарајући на једно питање које је у свом излагању изненадио генерални директор, рекао да су због нестишице средстава, добре све мјере које предузимамо за о безбеђење континуитета обнове и изградње. — **Међутим** — наставио је он — други проблем је далеко тежи, тј. могућност обезбеђења иностраних кредита за тури-

стичку, а и другу изградњу у наредном периоду. То је зато што је Црна Гора у најен- повољнијој ситуацији у нашој земљи и што је скоро двоструко, више задужена по иностраним крејдитима него друге републике. Дакле, то је проблем који ће објективно бити присутан у наредном периоду и ви у радним организацијама морате то имати у виду, с тим моратерачнати. Не само да могућности неће бити повећане не-

го је сигурио да ће бити значајно смањене. Оно што си Ти, друже Мировићу, истакао да имате у плану да што више градите у првим годинама средњорочног плана — мислим да је то најважније, тј. да се што прије створи проширене материјална база за реализацију дохотака.

Веселин Ђурановић је затим рекао да је важно какву ћемо политику цијена води-

нији план развоја туризма. Требало нам је 15 година развоја да достигнемо милијарду долара девизног прихода, и зато у наредних неколико година ми морамо ићи на то да обезбиједимо двије до три милијарде долара од туризма, Јер, без убрзаног развоја туризма, посебно иностраног, ми нећемо моћи да решимо проблеме платног биланса земље, јер нам је трговински биланс земље негативан и ту ситуацију нећемо моћи да побољшамо, па наше негативни трговински платни биланс мора побољшавати иеробни прилив, првенствено туризам“.

Говорећи о питању девалвације он је истакао да ће бити уведен посебни режим за

години. Зато се морат интензивно организовати и припремити да отклоните сва објективне и субјективне слабости које рађају недостатке. Иначе, сматрам да је овогодишња сезона добро организована и у погледу спајдјевености. Понекад, међутим, у једном дијелу штампе има претјеривања у погледу извјесних недостатака у спајдјевању. Истина је да и овде има неких привремених а за малиј број артикула и сталних несташица — али то није специфично за Црну Гору, нити је попримило драматичне облике. Ми, уопште, неке ствари нешто драматизујемо у јавности, па нам наши пријатељи у иностранству, који прате нашу штампу,

О НЕПРИЈАВ- ЉИВАЊУ ГОСТИЈУ

Сезона је још у јеку и сви су изгледи да ће она, по броју гостију и ноћења, по- туни све досадашње. Тако се, исто, наша туристичка привреда почиње опорављати од последица катастрофалног земљотреса — и то брже него што су највећи оптимисти претпостављали.

Али, без обзира на то што се, као домаћини, трудимо да гостима буде љепше и удобније, нијесмо могли, односно нијесмо се заиста припремили, па нам се, кад се „гледа кроз прст“², с тим у вези могу упутити извјесне замјерке. Сигурно је да ће се о тим нашим пропустима конкретније и шире говорити кад се буде сезона завршила. Ми ћemo овом приликом указати на један наш пропуст, чије рjeшење, с обзиром на његов значај, не може више да чека ни једног дана. Прије је, наиме, о пракси — колико старој, толико и нама добро познатој — да по јединица домаћинства не пријављују своје гости, свеједно стране или домаће, иако су то дужни да чине.

Овај пропуст може да иза први поглед изгледа прилично беззначајан. Међутим, ради тога што је врло важан и пишемо о њему. Грађани који врше туристичке услуге, а притом избегавају (намјерно, сасвим је свеједно) да пријаве своје госте надлежној служби, праве прекршај, који је каквнији јер тиме — подсјетимо — на недозвољен начин ослобађају себе обавезног плаћања одређеног процента друштвено-политичкој заједници. Поред тога — што је и најважније у читавој овој ствари — непријављивање гостију угожава, иначе, врло добру безбједносну ситуацију, ради че га сви надлежни у општини (инспекције у првом реду, као и органи безбједности) треба према таквима да преузимају законске санкције.

Ни овом приликом није на одмет указати да наши непријатељи, спољни и унутрашњи, не мирују, као и на појаву тероризма у неким земљама, па и у земљи нашег најближег сусједа, што нам даје за право да се толико интересујемо за ово питање. Упркос великој гужви и до сада невиђеном броју туриста, надлежни органи увијек морају znati ко нам је дошао као гост, а ко из других побуда и разлога. Према томе, сви они који гости не пријављују, а домаћини су им, треба добро да размисле ко им све може доћи у кућу, те да убудуће редовно испуњавају и благовремено предају надлежном органу пријав не картоне за све своје гости, чиме ће понајприје са се бе скинути етикету ситног шићардије и, што је врло зна чајно, најбоље помоћи да нам безбедносна ситуација и да бита добра.

Веселин Ђурановић посјетио је изложбу радова приспјелих на конкурс за урбанистичко-архитектонско решење комплекса хотела на Словенској плажи

ти у наредном периоду, па и за наредну годину. Пошто је информисан да су ове године цијене врло незнатно подигнуте и да ћемо идуће године морати ићи на извјесно повећање цијена, Веселин Ђурановић је истакао да треба строго водити рачуна да то буде у границама тржишних услова и да то урадимо првенствено уз образложење подизања туристичког производа на квалитетно виши ниво. Чињеница је, наиме, да је санацијом хотелских и других капацитета на Црногорском приморју извршена не проста реституција хотелских кревета, већ да је значајно обогаћена наша туристичка понуда.

ТУРИЗАМ — ЈЕДНА ОД ОСНОВНИХ ПОЛУГА У- КУПНОГ РАЗВОЈА ЗЕМ- ЉЕ

очување курса динара и рекао је да ће туристичка привреда бити подржавана активном политиком курса динара.

— Када се говори о развоју иностраног туризма треба рећи да има извјесног устезања у неким републикама да се туризам убрзано развија. — Предсједник Ђурановић сматра да су такви ставови последица неријешених питања у односима, на име учињеници да произвођачи појединих роба које учествују у туристичком производу (пољопривреда и др.) нијесу сала девизно стимулисани.

**„МОНТЕНЕГРОТУРИСТ“
И ОПШТИНА БУДВА ПО-
СТИГЛИ ЗНАЧАЈНЕ РЕ-
ЗУЛТАТЕ**

Говорећи о овогодишњој туристичкој сезони, Веселин Ђурановић је рекао да је она на Црногорском приморју неочекивано добра. Многобројни гости који се овдје налазе имају у виду да су одређене слабости и недостаци посљедица земљотреса, па су доста благи у својим критикама. — Међутим, немој имати илузија да ће такав њихов став бити и у наредној

кад упознају право стање, ствари, стављају примједбе о том смислу да је стање много боље него што се може закључити из наших представљавних информисања.

На крају је Веселин Ђурановић рекао да је интензитет рада, обнове и изградње врло снажан и да су и „Монтенегротуристу“ и општини Будва постигнути значајни резултати. Он је посебно истакао чињеницу да с обновом добија нови квалитет, оплемењен новим садржајима, што је врло значајно за даљи развој туризма у овом крају.

Предсједник Ђурановић посјетио је Тргни центар који је, у саставу ООУР „Јадран“, у „Монтенегротуристу“. Дочекали су га директор ООУР-а Ранко Гардашевић, Блажко Станишић и Крсто Лазовић, који су га упознали с карактеристикама дневним прометом Тргног центра, бројем запослених и другим интересантним показатељима. Друг Ђурановић је истакао да је за Будву као познати туристички центар, врло значајно што је дошла тако модерно уређен тргни центар.

Списак породица којима су додијељени станови изграђени из средстава за отклањање посљедица земљотреса

— У загради, поред имена и презимена, прва бројка означава број чланова породице, а друга број бодова —

Величина стана: 31,88 м² + тераса 3,96 м² + двориште, 28, 62 м² и остава 3, 22 м²

Петар Зеновић (7 — 145), Савета Антоновић (5 — 86), Милан П. Станишић (6 — 130), Драго Дудић (5 — 120), Стево Крстичевић (5 — 85), Радосав Кривокапић (6 — 107), Шпиро Зеновић (7 — 105), Будимир Драгичевић (7 — 110), Божинко Петковић (5 — 85), Марко Живковић (6 — 97) и Ана Станишић (7 — 128).

Величина стана: 84,41 м² + лођа 9,69 м²

Љубо Урбан (3 — 102), Ленка Делојић (5 — 100), Гавро Драшковић (5 — 89), Јана и Маријана Брајак (5 — замјена стана), Саво Станишић (6 — 151), Никола Шуљак (5 — 112), Милош Савић (4 — 95), Алија Рамуловић (5 — 83), Ђорђе Вујовић (4 — 89) и Катарина и Недељка Менић (2 — замјена стана)

Величина стана: 69,33 м² + тераса 7,20 м² и двориште 19,68 м²

Сергеј Цревар (5 — 83), Јован С. Станишић (5 — 81), Мирјана Каленић — Балабушин (5 — 80), Алија (Гане) Касабаћи (5 — 85), Вожидар Јовановић (4 — 90), Јован Миловић (5 — 75), Жарко Вучковић (4 — 87), Марта Тановић (5 — 73), Војислав Митровић (5 — 71), Саво Љубиша (4 — 84), Јубо Илић (5 — 71), Раде Јокић (4 — 85), Данило Филиотић (4 — 115) и Лазар Вуксановић (4 — 107)

Величина стана 70,29 м² + тераса и таван 25,50 м²

Анте Котарац (4 — 102), Милорад Николић (5 — 77), Ристо Николић (4 — 80), Петар Приболовић (4 — 87), Душан Шофран (5 — 87), Ремизија Каџабаћи (5 — 75), Ратко — Раде Анастасов (5 — 65), Вјера Вукадиновић (5 — 71), Јубо Крстичевић (4 — 82), Стеван Шпадијер (4 — 78), Михаило Сарин (4 — 73), Боголуб Костадиновић (4 — 70), Нада Срзентић (4 — 69), Душан Васрабић (4 — 68), Мирко Дуловић (4 — 67), Јово Маровић (4 — 69), Душан Приболовић (6 — 157) и Милорад Огњановић (5 — 102)

Величина стана: 61,98 м² + тераса и таван 54,10 м²

Драгоје Кнежевић (4 — 65), Стано Ђорђевић (4 — 65), Илија Новаковић (4 — 64), Смаил Лешевић (4 — 63), Ђорђе — Србо Миловић (4 — 63), Димитрије Тодоровић (4 — 63), Часлав Брајковић (4 — 63), Никола Бајчева (4 — 63) и Раде Вучетић (4 — 59)

Величина стана: 60,14 м² + тераса 9,43 м²

Божо Пејовић (4 — 71) и Милоје Зубер (4 — 66)

Величина стана: 58,47 м² + тераса и таван 51,37 м²

Милица Алексић (3 — 90), Десимира — Бато Тодоровић (4 — 57), Велимир Трички (3 — 55), Слободан Жаражић (4 — 55), Марија Јовановић (4 — 55), Рајко Живаљевић (3 — 47) и Остоја Остојић (4 — 55) Даница Делојић (3)

Величина стана: 60,30 м² + лођа 4,49 м²

Јоко Дулетић (3 — 98), Василије Рајковић (3 — 95), Стане Мартиновић (3 — 95), Нико Делојић (3 — 92), Урош Зеновић (3 — 91), Крстиња Радовић (3 — 80), Меланија Булатовић (3 — 77), Иво Франета (3 — 70), Милица Антоновић (3 — 70), Анте Шумић (3 — 70), Госпава Вјелица — Стојановић (3 — 68), Саво Клајић (3 — 68), Маре Ђурковић (3 — 67), Марија Радовић (3 — 66), Симо Цветковић (3 — 60), Даница Јелушин (3 — 55), Томислав Урбан (3 — 80), Алекса Зеновић (4 — 85) и Јубица Страхиња (3 — 66)

Породице из Петровца

Бранко Танковић (2), Владимира Вожнић (3), Видо Копитовић (4), Петар Барец (2), Александар Старчевић (2), Максим Драшковић (5), Марко Перовић (3), Ђоко Радуловић (2), Ратко Драшковић (4), Блажо Јовачевић (5), Илија Матуновић (6), Јубиља Муратовић (4), Спасо Зеновић (3), Владо Танковић (4), Даница Вујовић (1) и Зоран Вујовић (4).

Величина стана: 47,66 м² + лођа 4,49 м²

Анте Делојић (3 — 45), Часне сестре (3 — 45), Далибор Антониоли (3 — 45), Лепосава Јелушин (3 — 45), Даница М. Божковић (3 — 45) и Јубомир Марковић (3 — 45)

Величина стана: 45,19 м² + тераса и таван 40,11 м²

Јусуф Колар (3 — 62), Вукица Дулетић (2 — 62), Даница Ивановић (3 — 60), Олга Брканић (3 — 58), Зорка Анђелић (3 — 66), Прена Пјеротић (3 — 54), Маре Божковић (1 — 45), Будимир Коњевић (3 — 49) и Благоје Ковачевић (2 — 40)

Величина стана: 47,66 м² + лођа 4,49 м²

Јован Јелушин (2 — 74), Лидија и Милорад Шабан (3 — 62), Јубо Стијепчић (2 — 61), Видо Милутиновић (2 — 60), Петрица Мушчара (2 — 55), Маре Зец (2 — 55), Казимир Антониоли (2 — 55), Анђелика Рајковић (2 — 46), Божо Станишић (2 — 55), Ђурица Божковић (2 — 40), Бранко Јовановић (1 — 25), Петра Меселђија (1 — 25), Јубица Мартиновић (1 — 20), Емилија Барна (1 — 15) и Милка Сушић (1 — 15)

Величина стана: 47,49 м² + лођа 4,51 м²

Смиљка Свилница (2 — 45) Марко Вукадиновић (2 — 45), Никола Зеновић (2 — 45), Милан Јубиша (2 — 45), Даница Маричевић (2 — 45), Ковиљка Гогић (1 — 35), Јубица Батута (2 — 40), Јоко Ристић (2 — 53), Ева К. Зеновић (2 — 40), Радмила Петелић (2 — 37), Ике Ђољевић (2 — 35), Светозар Зеновић (2 — 35), Даница Јовановић (2 — 35), Златибор Ранисављевић (2 — 35), Саво Поповић (2 — 30), Стане Вучковић (2 — 30), Бенито — Анто Стефан (2 — 25) и Јоку Тановић (3 — 60)

Величина стана: 46,57 м² + тераса 6,96 м²

Јубица Лакетић (1 — 65), Марија Петровић (1 — 51), Никола Божковић (2 — 36), Олга Живковић (1 — 50), Анђелика — Ђелка Зеновић (1 — 50), Анђе Рађеновић (1 — 36) и Милева Јуљаревић (2 — 40)

Величина стана: 46,24 м² + лођа 4,49 м²

Брана Замбелић (1 — 45) и Ана Медин (1 — 45)

Величина стана: 58,90 м² + тераса 19,29 м²

Зорка Зечевић (1 — 45)

Величина стана: 57,75 м² + тераса 19,06 м²

Јоко Вуђићевић (1 — 45)

Величина стана: 49,80 м² + тераса 13,33 м²

Јелена Богдановић (1 — 40), Милица Машановић (1 — 39), Ивана Власовић (1 — 31), Јелена Вукадиновић (1 — 38), Киће Мартиновић (1 — 35), Милица Анђе (1 — 36) и Наталија Ђурковић (2 — 42)

Величина стана: 46,57 м² + тераса 15,74 м²

Ружица Борета (1 — 35), Јелена Ј. Новаковић (1 — 35), Божана Маркић (1 — 34), Јелена Т. Новаковић (1 — 39), Дарinka Индијановић (1 — 30), Софија Зец (1 — 29) и Аранка Скутари (1 — 29)

Величина стана: 46,57 м² + тераса 7,12 м²

Зорка Микула (1 — 29)

Величина стана: 42,45 м²

Зорка Шпадијер (1 — 27)

Величина стана: 35,19 м² + лођа 4,51 м²

Михаило Мрдловић (1 — 26), Миле Галић (1 — 15), Даница Дробњак (1 — 17), Даринка Јовановић (1 — 25), Петра Меселђија (1 — 25), Јубица Мартиновић (1 — 20), Емилија Барна (1 — 15) и Милка Сушић (1 — 15)

Величина стана: 34,79 м² + лођа 4,49 м²

Никола Ђурђевић (1 — 20), Лепа Рађеновић (1 — 20), Тонко Јурић (1 — 25), Митар Тановић (1 — 25), Борица Андузовић (1 — 25), Зора Јукећић (1 — 20), Јела П. Кульча (1 — 20), Јубица Ракњатовић (1 — 25), Станица Катнић (1 — 15) и Бранислав Вукчевић (1 — 15)

Иако оптимисти, пред овогодишњу сезону нијесмо очекивали овакву посјету. За седам мјесеци ове године у свим видовима смјештја у објектима који нама припадају остварено је милион и 400.000 ноћења. Од тога у хотелима 417.000, а остало у ауто-камповима и собама домаће радиности.

Број ноћења, у поређењу с рекордном 1978. годином, мањи је за 30 одсто, али, с обзиром да је приликом земљотреса заувијек изгубљено 3800 кревета у хотелима и да је број кревета које је „Монтенегротурист“ закупио у домаћој радиности мањи него 1978. године, овогодишња посјета је, у ствари, већа него претпрошле године. Изражено у процентима, пет одсто.

Ово је истакнуто на конференцији за штампу одржаној у „Монтенегротуристу“ након сабирања првих резултата овогодишње сезоне.

Запослени у „Монтенегротуристу“ су се добро припремили за овогодишњу сезону. С малим закашњењем санирано је 2.400 хотелских кревета од Улциња до Тивта. У главној туристичкој сезони домаћим и страним гостима „Монтенегротурист“ је понудио око 8500 кревета у хотелима и по 20.000 места у камповима и собама домаће радиности.

Порастао је и ванпансонски промет, чак за 20 одсто. Гости све више времена проводе на излетима, купују више сувенира, чији је избор знатно бољи.

Једино чистоћа није на висини. Депоније смећа налазе се поред магистралног пута; плаже су неуређене, нема доволно санитарних уређаја на отвореним површинама.

Величина стана: 36,28 м² + тераса 14,18 м²

Ивана Ковачевић (1 — 25), Данија Анђе (1 — 20) и Јубица Раичковић (1 — 15)

Величина стана: 33,48 м²

Петар Радуловић (1 — 15)

Величина стана: 29,48 м² + тераса 15,74 м²

Новка Гардашевић (1 — 15)

Величина стана: 34,35 м² + лођа 4,00 м²

Јованка Трифуновић (1 — стан Недељке Мени)

Величина стана: 34,17 м²

Марија Петковић — Шумић (1 — стан Маријане Брајак — Рокнић)

Предсједник Комисије

Лазар К. Борета, с.р.

Породице чији се захтјеви разматрају

Приморске новине

Издавач ССРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Пајковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жијро-рачуна 20710-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње — Претпилата: годишња 48 дни.; за иностранство двоструко — Руковима се не

СА ТУРИСТИМА НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

ДОМАЋИНИ СПРО МИЈЕЊАЈУ НАВИКЕ

Незапамћена гужва и несносне врућине, то би, најкраће речено, била карактеристика августовског тури-

Плаже и море

Љиљана Буова

— У Будви сам — рекла нам је Љиљана Буова из Радовишта — била са мној једногут на кратко као ученица са ћачком екскурзијом. Тада је било доста хотела и, чини ми се, више музике и разоноде. Ту жно је видјети Словенску плажу под шаторима. Но, будванска ривијера је заиста прекрасна. Њене природне љепоте не може унишити ни стихија. Ова ко масовна посјета, као што сам видјела овогавгуста, најбољи је доказ да туристе не привлаче хотели већ бистро море и пјешчане плаже којих овде има на избор.

Опет ћу доћи

Катарина Михајлова

— Први пут љетујем на Црногорском приморју. Што се тиче смјештја, исхране и услова за одмор овде у Будви — немам примједбе. Онако пријатељски да вам речем, Словенска плажа се не одржава како би требало. Препуна је купача а нема санитарних објеката. У Будви за младе не може бити досадно. Разоноде има на сваку страну. Ту је Јадрански сајам, „Плава школка“, Видиковац, а, није далеко ни МОЦ у Бечићима и диско у хотелу „Белви“. Најатрактивнији је ресторани — бар „Хаваји“. Укратко, не жалим што сам се одлучила да одмор проведем у Будви и опет ћу доћи — рекла је Катарина Михајлова из Скопља.

стичког „таласа“ који је тако снажно запљуснуо јужну јадранску обалу.

Гости, прије свега домаћи, остали су вјерни нашој ривијери која је тако тешко страдала у прошлогодишњем земљотресу. Туристички стручњаци кажу да се повјерење гостiju након катастрофе, каква је забиљежена на овом тлу, враћа постепено — кроз четири-пет година. Овде су такве тврђе демантане: само прошлог љета, од маја након катастрофе, забиљежена је слабија посјета него икада прије. Ове године изненађени су и највећи оптимисти — биљеже се рекорди. По свему судећи, биће надмашена 1978. година, када је код нас врвло од гастију.

Како су домаћини дочекали своје гости, шта они замјерају домаћинима, а шта их импресионира — то су били питања с којима смо пошли дуж будванске ривијере.

стичким одлукама да цијена по кревету прве категорије буде 110 динара код приватника и то овдје, у Светом Стефану, а ми плаћамо по 140 динара. У WC-у нема тоалет папира, газда штеди струју, није нарочито лубазан, па смо најсернији када смо ван куће. Иначе, овдје је извесно за одмор: и плаже, и суше, и море. Приватни угоститељи су се добро спремили и реалитивно су јефтини, а квалитет једа сасвим задовољава.

Ирац Џорџ Левис годинама је гост Петровчана. Одсједа увијек у „Ривијери“.

— За вријеме одмора обијем многе европске земље, или Петровац је јединствен. Докживљај ми не би био потпуни да овдје не добем макар на десет дана. Најмање сам у хотелу. Или се купам и пливам или сам у шетњи и лову на Паштровској гори. Обијем Ловћен, Биоградско језеро, Боку... Путеви су добри, има лијепих ресторана.

На тераси „Сутјеске“ у Петровцу

— Годинама већ долазим на Црногорско приморје. Био сам лани, истина на кратко, ево ме и љетос. Овде се доста промијенило за годину дана. Гради се на све стране и уопште ми не смета бука машине. Снабдијевање је добро, истина мало дуже се чека у продавницама, али је то нормално када је оваква гужва. О плажама, мору и сунцу да не причам — то је све сјајно. Ипак, смеша је превише дуж магистралног пута, па и у насељима и око хотела... биљежимо ријечи Богдана Стефановића из Крагујевца који се са супругом Миром и, кћеркама Танком и Иваном одмаре у Бечићима.

Петар Радовић из Београда има мало више примједби на рачун својих домаћина у Пржнику код Светог Стефана.

— Одређено је општин-

ето ме опет догодине у Петровцу.

Сви гости су јединствени у оцјени да је у обнови постигнуто доста, да је враћен добар дио капацитета. Међутим, такође се слажу да се овдашњи домаћин споро мијења, да нема, доволно еластичности за деликатан посао којим се бави, да подијавају цену на своју руку, забрањавају употребе бојлера, пегли и другог врши само туристички антипропаганду. У хотелима и одмаралиштима је знатно боље: сервис је овог љета на вишем нивоу, не осјећа се неисташица било ка квих артикула. И оно што сви истичу: идућег љета мора бити чистије! Јетос се не како и опрштало, с обзиром да је цио регион био велико градилиште, а догодине ће већ то бити теке.

С. Г.

НА ЈАДРАНСКОМ САЈМУ

„Пуља у Црној Гори 80“

У халама Јадранског сајма средином мјесеца отворена је традиционална сајамска приредба под називом „Пуља у Црној Гори“. Ово је пети пут да се привредници ове италијанске провинције, која са Црном Гором гаји традиционалне пријатељске односе, представљају са својим производима. Изложена су вина, тјестенине, полупривредни производи и машине за обраду земље.

Треба напоменути да је овогодишња изложба коју су организовали Мјешовито предузеће „Левант ко“ из Барија и Јадрански сајам, слабија од прошлогодишње и ранијих. Изложено је мало експоната и стиче се утисак да су организатори само настојали да се континуитет ове приредбе, за коју влада прилично интересовање на овом дијелу обале, настави.

Г.

ТАМО—АМО ПО ОПШТИНИ

ДИСКУТОМАНИЈА

На ријечима смо против састанчења, али у конкретном покашању волимо помало да издантубимо на сједницама, поготову у радном времену. Жалимо се један другоме на благоглагољиве другове, када узмемо ријеч, узурпирајмо често и вријеме и стрпљење присутних.

Најбољи примјер за то пружа посљедња сједница Општинске конференције Савеза комуниста. Садржиша презентирани материјала и уводно излагање секретара Комитета створили су наду да је отворен простор за отворен комунистички дијалог.

И било је, заиста, конкретних дискусија, али и оних других: претјерано дугих, уопштених, „научних“, „професорских“, — као да се тек сада упознајемо с појмом стабилизације и разноразним видовима борбе за њено успјешно спровођење.

Узалуд се предједавају Конференције, осјећајују пуле пуне општинске сале, презнојавају, окретају и очима молио, дискусије појединача завршавају се са истеком школских часова! Иако је и међу њима било добрих говорника, што је много — много је!

Потјера за парама

Туристичка понуда тражи комплетност. Комплектност понуде подразумијева, поред осталог, и чистоту, у првом реду плајза, паркова и улица. Ове се године по чистоти нијесмо прославили. Свјесни смо тога и ми сами, а и гости се, када је у питању ова садржина понуде, не устежу да изрекну озбиљне примједбе.

Најлакше је свалити кривицу на комуналне службе и тражити одговорност одговорних. Не можемо рећи да и до њих нема кривице, али треба сагледати и „другу страну међаје“.

Поменујемо само два проблема: прво, проблем с радном снагом, која се мора „увозити“ из других република, а која, знајући своју курентност на тржишту, тражи награде мимо лимита. Одбити — катастрофа! Дати — сукоб с прописима! И друго, проблем с средствима. Уместо да се на основу средстава граде и дограђују планови, врше припреме и спроводи чишћење по утврђеном ритму, ради се обрнуто. Најчешће се чисти без пара, на вересију. Жалосно је било погледати ових августовских дана директора Луку Ђосовића како обија од директора до директора, цјенкајући се о висини накнаде за оно што је урађено и што ће урадити до краја године.

Проблем сигурног финансирања комуналних служби поставља се ко зна по који пут, али никако да се ријеши. Због тога се и не треба зачудити Лукиним ријечима: „Сит сам директорства у сваким условима“.

Мала привреда

Ријеч је о приватним угоститељским објектима. Расти су као пећурке послије кише. И нека су. Коначно је и мала привреда нашла место под сунцем. И нијесу се обрукали. Дали су значајан допринос будванској туристичкој понуди. У њима су се напојили жедни, нахранили гладни, а и власници су добро зарадили.

Не пишемо ово да бисмо их хвалили, иако тако испаде, нити да их кудимо због лошег лоцирања, ремећења јавног реда и мира, недостатка санитарних чворова, недостатка љубавности, диваљања са цијенама, иако и тога има на претек. Пишемо само да бисмо поставили једно истовремено просто и деликатно питање: како у трговинама и друштвеним угоститељским објектима, чак и у чуvenим светостефанским хотелима, где „има и птичијег млијека“, долази до повремених неисташица пива, а у приватним кафанама снабдијевање оваквом врстом робе тече без застоја? Да покушамо да прокоментарисмо питање, а да не одговоримо: приватни угоститељи се могу жалити на разрез пореза, али не и на „разрез“ пива, јер су дистрибутери пива очигледно привржене присталице мале привреде.

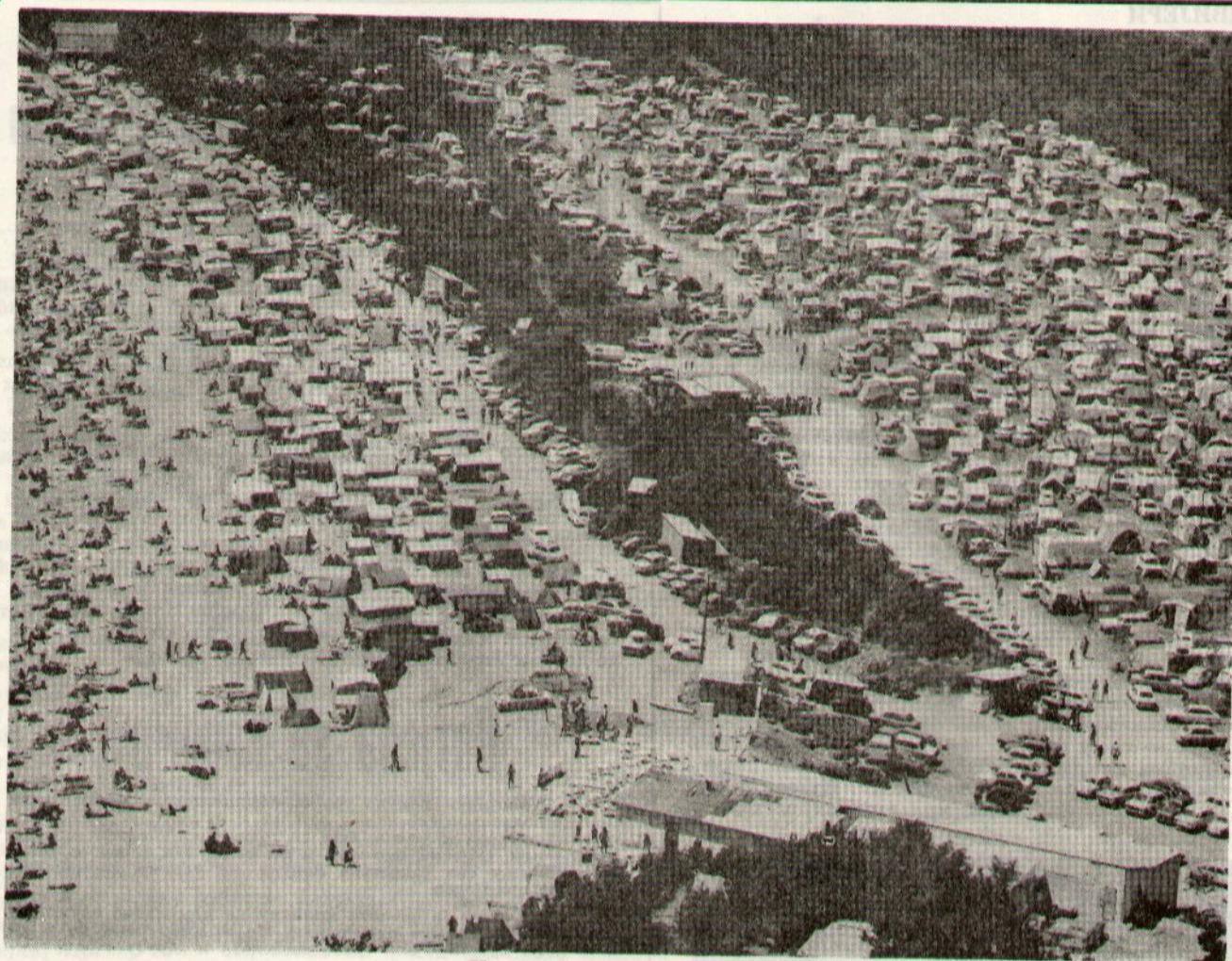
Двоструко реаговање

У разноразним анализама настанка одређених проблема у нашој средини — да не говоримо о њиховом спречавању и елиминисању, а понекад и у одбрањи свога рада и понашања — најчешће смо прозивали као узрочника судију за прекрајаје, и то било његов рад, било, пак, његово непостојање. И у томе смо били скоро јединствени.

Данас, када титоградски судија Бранимир Јовићевић, послат на испомоћ, ефикасно и даноноћно „РЕЖЕ“ казне — новчане и затворске — за бројне прекрајаје, као да почињемо да се у том јединству разилазимо. Казнио је мене, мога рођака или пријатеља. И ето ти белаја. Најчешће испада да је казна преоштра или неоправдана, а никако потаман.

Изгледа да смо помало заборавили оне старе добре анализе настанка одређених проблема и наше јединствено именовање узрочника свему томе. И испада по нашем двоструком реаговању: Куку без судије — куку од судије!

Д. Ј.

Незапамћена посјета на Јазу

Гости истичу и замјерају

На подручју Будве, Бечића и Светог Стефана борави само у хотелском смјештају, домаћој радиности и камповима око 23.000 гостију. Овде не рачунамо оних не колико хиљада домаћих и страних туриста који су смјештени у радничким одмаралиштима — кампу „Каменово“, „Нафтагасу“, ПТТ, МОЦ, РОХа и другим. Само у аутокампу на Јазу боравило је око 5.000 туриста, а у остала три — „Авали“ у Бечићима, Вили код Пржна и Црвеној главици код Светог Стефана — смјештено је око 5000 камписта.

Михаило Капичић, шеф за план и анализе у ООУР „Могрен“, саопштио је да је ових дана Савезни завод за статистику спровео анкету међу страним туристима у

циљу прибављања мишљења о квалитету услуга и уопште колико су страни туристи задовољни одмором у Југославији. Паралелно са анкетирањем туриста у камповима, води се анкета и код гостију у приватном смјештају и хотелима. Према досадашњим резултатима анкете, претежан број страних туриста је задовољан боравком у нашим камповима, али има доста и оних који су дали оправдане примједбе на неорганизованост снабдевања намирницама и осталим потребама, нарочито у оним камповима који су удаљени од градских насеља — на Јазу, Вали и Првеној главици. Нијесу ријетке примједбе и на лош однос особља према гостима. Оне се односе и на недовољан број санитарних чворова

и на лоше услуге у будванској пошти. Истина, има доста објективних тешкоћа које ометају планове, али и субјективних слабости још више — због наше небриге и немара. Тако, на пример, на Јазу је саграђен велики санитарни чвор који читавог лета стоји неупотребљив због тога што нису постављени уређаји и ако су већ ударене плочице. Самопослуга предузета „Јадран“ у Петровцу гради се као „Скадар на Бојани“ већ читаву годину. Исти је случај и са самопослугом на Јазу која је завршена али је треба снабдјети робом. Она читаве сезоне стоји затворена, а камписти се снабдевају у неуједној барици.

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА доживљава рекордну посјету домаћих и страних гостију. Око двадесетак пјешчаних плажа и још најмање толико малих затона и драга које су приступачне само с мора, запосједнути су, такорећи, до посљедњег мјеста. Када смо, средином августа, обишли на шу обалу од Јаза до Буљарице свуда се указивала иста слика — непрегледни људски мравињаци простирали су се дуж ривијере и захватали не само плаже већ и паркове, трговинске радње, терасе, улице и магистралу. И када човјек сагледа ту непрегледну вреву не може а да се не упита где толики свијет преспава ноћ и да ли је могуће да свако од њих има свој кревет па овој ривијери која је у прошлогодишњем земљотресу изгубила половину хотелских и велики број капацитета у приватном смјештају?

Трагајући за податком о броју гостију на нашој ривијери у ширицу сезоне ни један туристички радник није могао да нам са сигурношћу рече ту бројку, јер је постојала велика неуређеност код пријављивања гостију, нарочито кад се ради о приватном смјештају. Зато смо морали да се задовољимо податком који смо добили у Туристичком савезу Будва да је у хотелима, камповима, одмаралиштима и до маћој радиности средином августа било око 40.000 домаћих и страних гостију. Овај број може се, без бојазни да ће се претјерати, повећати за најмање десетак хиљада, јер је гро капацитета, којима располаже наша туристичко-угоститељска привреда, у домаћој радиности, где је било доста кријумчарења у погледу пријављивања гостију да би се избегло плаћање друштвених обавеза.

— Иако смо очекивали добру сезону, ипак смо изненађени тако масовном посјетом домаћих и страних гостију — рекао нам је Љубо Рађеновић, секретар Туристичког савеза. — На почетку сезоне извршили смо велике припреме, донијели програм али се од свега тога мало урадило.

У очекивању детерцент

ДРАГОЉУБ И ДРАГИЦА ИВАНИЋ са сином и кћерком уживају на издашном петровачком сунцу.

Смјештени су у приватној кући код породице Грговић, а дошли су из Пријавора Мачванског у организацији „Путника“. Петнаестодневни боравак у Петровцу стаје их по

4300,00 по особи и плус 2500 динара за шестогодишњег сина.

— Већ тринаест дана је истекло од одмора. Задовољни смо. Овде смо се лијепо одморили. Хранимо се у ресторану „Нерин“. Храна је добра, услуга брза само је доста врућа, јер нема вентилатора.

За Милиција Лучић и Милоја Петровића, младе раднике из Београда боравак у Петровцу био је више од одмора. Они су се овде први пут срели, упознали, спријатељили и, како рекоше, ко зна шта ће из тога још произаћи. У приватном смјештају и плаћају сто динара по лежају.

— У Петровцу се има где изаћи увече. Најљепше је у бару „Кастис“ и тераси „Сутјеска“. Недостају дневни излази у околину, што би било атрактивно, нарочито излети морем.

СВЕТЛАНА РСОВАЦ из Титова Ужица већ трећу годину проводи одмору у Петровцу.

— Свиђа ми се Петровац. Ранијих година било је мање туриста или више разоноде. Бар „Кастис“, дискотека у „Ривијери“ и Феријални савез — то су једини мјеста за млађе. Ишла сам автобусом до Будве и то у приватном аранжману, јер нема ништа организовано.

Драгица и Драгољуб Иванић из Мачванског Пријавора

Чистоћа не задовољава, ту су плаже неочекивано да премрљене

Норвешка

У СВЕТОМ године први пут је донета жардија. Тренутни ду-хотелу група која је допустила динавеске пултре „Стартур“. За афирмисаним нику Диксију Клиси смо се са већим Камилом наче, председником „Стартур“ за Европу, тај је како се земљац на Средоземљу.

— Моји гости је — немају наше. Сматрају да је у дном од најљепших глаславији. Он мор, почев од искре стазе којом је прошетати, је, осима за то, и то је најбољи излазци

Дугом

Проблеми о који је Саво Медић домаће радиности, клиници бисмо једна

ДАНОМ ПЈЕШЧАНИХ ПЛАЖА

На Бечићкој плажи — најљепшој на Медитерану

ољава. Нарочи-
ређене и неоп-
не толико лица.

Петровачка плажа има само је-
дан туш без санитарног чвора.
Слични проблеми су и на нај-

ДОЖДИ НА Светом Стефану

СТЕФАНУ ове
т бораве Норве-
се налази у гра-
а од 40 туристичких агенција
ала преко скан-
чика агенције
звајући нашем
уристичком рад-
жанегри, упозна-
дичем ове групе
Кузе, која је, и-
званик агенције
рну Гору и упи-
убрзо бити уклоњене, јер оне
одмарaju њени
етом Стефану.

На крају овог разговора са-
знали смо да ова група, као и
друге које су биле прије њих,
није била планирала да посети
Црногорско приморје, већ су се
ту нашли због пребукирања до
брвачких хотела, али нико се
зато није побунио. Напротив,
сви сматрају да су прошли бо-
ље од оних који су остали у Ду-
бровнику.

СЕ ЧЕКА У ПРОДАВНИЦАМА

има нам је го-
шев рецепције
Петровцу, ре-
притискају и

свако друго мјесто на подручју па-
тиријере.

— Посјету смо имали незапам-
ћену — рекао нам је он. — Било
је доста непријављених гостију, можу-
слободно казати преко 20%. Петровац је ове године, за разлику од претходних, доста неуређан: има примиједби на канализацију, плаže, улице, и паркове. Један број домаћинстава наплаћује смјештај преко цијене утврђене општинском одлуку — и до 150 динара дневно. Један број гостију се жали на домаћине због забране употребе бојлера, обдијања примања дјеце на смјештај и слично. Гости се, такође, жале на снабдијевање: недовољан број трговинских радњи, сатима се чека да се купи килограм хљеба или литар млијека.

Право мучење гостију је када на августовској жаропечини дођу испред киоска туристичког бироа и уморни чекају да се смјесте. О најма петорици, који по цио дан сједију у овој барац, да и не го-
воримо.

контрола подручја једном седми-
чно и организују састанци на
ниву општине с најодговорнијим људима из привреде да би
се отклонили недостаци који се
учавају. Мислим да је ово се-
зоне било мало инспектора што
нам мора послужити као поука
за идућу годину. Треба повећати
број туристичких инспектора и овај
служба би требала да ради под надзором Туристичког савеза с много већим овлашће-
њима.

— Ове године можемо бити
задовољни снабдјеношћу под-
ручја, изузев Петровца, где се
осјећа недостатак продајног про-
стора. Иначе, има много питања
око којих се морамо на крају се-
зоне договорити. Већ смо поче-
ли припреме за израду елабора-
тата који ће на бази овогодиш-
њег искуства бити презентиран
свим учесницима јаше тури-
стичко-угоститељске понуде. Зе-
мљотрес је далеко иза нас и про-
пусти који се појављују не мо-
гу се и идуће године стављати
на терет стихије — рекао нам је
Љубо Рађеновић.

Бензинска станица најбољи барометар

Бензинска станица у Будви је
најбољи барометар туристичког
промета. Само 13. августа продато
је 37.500 литара супера, а дан касније
када је био дан рестрикције
потрошње горива 25.000 литара. У
поређењу с 1978. годином, коју смо
до сада сматрали рекордном по ту-
ристичком промету, ове године је
дневна продаја бензина била за
три до пет хиљада литара већа. У-
купна реализација за посљедњих
петнаест дана јула ове године остварена
је у износу од милијарду и
300 милиона старих динара, док је
у истом периоду 1978. године про-
мет износио 335 милиона старих
динара.

Иначе, бензинска станица ради
у три смјене. Запошљава осам ста-
лих радника и осам „сезонада“. Поред
горива, на пумпи се могу ку-
пити аутогуме и разни аутодјелови,
цитарете и друге потрошити-
це за возаче и аутомобил.

У БУЉАРИЦИ: МАСОВНА А КРАТКОТРАЈНА ПОСЈЕТА

Петровац и Буљарица ове сезо-
не били су „уточиште“ неколико
десетина хиљада домаћих и страних
туриста, који су од бројних
могућности избора мјesta за годишњи
одмор изабрали ово подручје.
О томе шта су ове сезоне туристи-
чко-угоститељски посленици имали
да понуде својим гостима и да ли су гости били задовољни услу-
гом разговарали смо на лицу мје-
ста.

У аутокампу Буљарица затекли
смо у раним јутарњим часовима
Влада Голиша, шефа угоститељства
ООУР „Петровац“, и Мила Павловића,
управника бившег хотела
„Сутјеска“ — сада терасе „Сутјеска“
која послује као засебан угоститељски објекат.

— Овогодишња посјета нас је
изненадила — рекли су нам — ма-
да је била доста кратког даха. Већ
13. августа, нешто због погоршања
времена, нешто због приближава-
ња студентских и ћачких испита и
почетка школске године, из ауто-
кампова је почeo да одлази велики
број гостију. У приватном смјеш-
тају још је пуно и свакодневно
се траже собе.

Иначе, у Буљарици постоје два
велика ауто-кампа — горњи који је
савремено опремљен и смјештен
у густом маслињаку, и доњи, на обали,
који је, на близину импровизован,
доста неуредан и привременог
је карактера. Но, и у њему по-
стоје основни услови за камповава-
ње, а све остало што недостаје рад-
ници су настојали да надокнаде љу-
биношћу и гостопримством, па је
и у њему било веома мало примјед-
би. Ауто-кампови располажу с два
ресторана и терасом на обали на
којој за госте из Буљарице свако
вече наступа музички ансамбл. Тे-
раса „Сутјеске“ у Петровцу која
располаже с 500 сједишта била је
читавог љета пунна. Служило се пи-
ће и роштиљ уз квалитетну забав-
ну и народну музику. Да је било
још толико сједишта на овој пре-
красној променади не би ни једно
било празно. Ресторан за друштве-
ну исхрану „Нерин“ код старе ау-
тобуске станице у потпуности је оп-
равдао своју намјену. Он је ове се-
зоне био једини мјесто, изван хоте-
ла, где су гости могли добити
кувана јела и јела по наруџби. И-
мао је дневно око 300 „пансионаца“

и велики број пролазника.

И мјесно становништво и гости
у Буљарици имају доста невоља у
погледу снабдијевања. Повређе и
воће купује се на дивљим пијаца-
ма по плажи и у залеђу, под стал-
ном стрепњем од најласка тржне
инспекције. Ништа боља ситуација
није ни у погледу снабдијевања о-
сталим прехрамбеним артиклима.

— Ослонили смо се на „Монте-
негрокомерц“ — каже Мило Павло-
вић — али је ова организација до-
ста неорганизована и имали смо
пуно проблема. У јеку сезоне не-
достајало је пиво и сокови, а готово
сви угоститељски објекти у гра-
ду и у Буљарици данима стоје за-
тврдани празном амбалажом, што о-
ставља врло ружан утисак. Кому-
налци, такође, не извршавају своје
обавезе. Одвоз смећа је передован
з посљедњих дана често нестаје во-
да по неколико сати. Не знам шта је
узорак томе, али то нам причи-
њава велике проблеме.

На излазу из ауто-кампа затекли
смо браћу Јовановиће — Првослава и
Мирослава с фамилијама. Спаковали ствари и крећу на пут.
Радо су пристали да нам кажу своје
утиске с летовања из Буљарице.

— Нишлије смо па привременом
раду у Западној Њемачкој.
Сваке године годишњи одмор про-
водимо на Црногорском приморју.
Већ други пут смо у Буљарици.
Овдје је природа дивна. Услови за
камповавање нису баш најбољи, али
ни тако лоши. Мало раније одлази-
мо због погоршања времена, дје-
ца су мало прехладила а и мало
одмора морамо провести кући код
својих. Све у свему, било је добро.
Надамо се да ћemo се видети и иду-
ће године.

Текст: Владимир Станишић
Снимци: Милорад Тодоровић

Шатори у Буљарици

Има ријеч: ПАВЛЕ ВУЈОВИЋ, ДИРЕКТОР ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У БУДВИ

Између

потреба и могућности

СВЕ У СВЕМУ, ПОСТИГНУТ ЈЕ СОЛИДАН УСПЛЕХ

— Једно вријеме, након прешлогодишњег катастрофалног земљотреса, зграда Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ била је кућа за све: Скупштину општине, друштвено-политичке организације, „Зета филм“. Културни центар... Тамо су одржаване разне сједнице и одвијале се многе културно-умјетничке манифестације. Реците; у којој мјери је све то имало утицаја на нормалан рад школе, као и да ли је боравак свих тих органа и институција, с толиким бројем лица, оставил трага на самој школској згради? — гласило је наше право питање Павлу Вујовићу, директору Основне школе у Будви.

— Захваљујући околности да је, уз неке стмабене зграде, ПТТ и Тржни центар, на ша школа издржала, с незнатним оштећењима, страхоте удара, Центар за средње усмјерено образовање и васпитање почeo је, након краће паузе, с радом у овој згради, у поподневној смјени. Наш колектив је излазио у сусрет свим захтјевима којима се могло удовољити а да се нормалан рад у школи не доведе до питања. Сада у овој згради раде, поред Средњошколског центра и „Зета филма“, Центар за културу, СИЗ основног образовања и васпитања, Градска музика, Зубна амбуланта и књижарка „Рад“.

Често смо истицали да смо овом лијепом здању, које смо очекивали тридесет година, поклањали изузетну пажњу и навикавали дјецу да га с љубављују, у чemu смо имали изванредног успјеха. Међутим, познато је да је кроз ову зграду, током неколико мјесеци прошле године, префилозало стотине људи различитих навика и понашања, и то је морало оставити извјесних трагова, посебно на инвентару.

Без обзира што схватамо нужност тренутка, рад школа различитог ступња у истој згради и истим просторијама није најсрећније рјешење и послови морају да трпе и на једној и на другој страни. Иако је рад у Средњошколском центру добро организован, већина омладине лијепо васпитана, то је доба формирања личности и тежња за истицањем свога „ја“ попријама, код појединачна карактер деструктивне акције.

Често се ломе клупе, стопице, врата, прозори, стакла на оградама свјетларника, чивиљуци на сталажама за гардеробу...

Присуство радних организација и институција у школској згради не осјећа се на уштубу рада школе. „Зета филм“ ради у просторијама дјељег ресторана и ми само жалимо што им нијесмо могли обезбједити боље услове, јер је у питању организација која је за проблеме школства показивала изузетно разумијевање и излазила нам у сусрет и „шаком и капом“, што и сада ради под мотивацијом накнаде за боравак, без обзира на тешке материјалне услове у које ју је земљотрес довоје.

Павле Вујовић

23. априла до 98 23. маја.

Одмах након земљотреса у згради наше школе одржано је рејпубличко савјетовање просветних органа о начину организације наставе у

школама на угроженом подручју и мјерама које треба у том правцу предузети. Том приликом је, између остalog, закључено:

— да треба одмах прићи извођењу наставе, било под шаторима, у слободном простору или на други начин;

— да школе могу, зависно од услова који су им остали на расположењу, скраћивати часове на 30 минута;

— да могу анулирати неке наставне садржаје;

— да могу вршити редукцију наставних садржаја.

На сједници Наставничког вијећа, која је услиједила одмах након овог савјетовања, констатовано је да наша школа може наставити рад потпуно нормално и да нема никакве потребе да се користе могућности које су дате школама на угроженом подручју. И рад се нормално одвијао све до 24. маја, када је дошло до новог земљотреса. Тада је дошло до интервенције родитеља, а доза страха примјењивала се и код просветних радника, па се, посредством Скупштине општине, инсистирало да се даље извођење наставе обустави, што је, по одобрењу надлежних просветних органа, урађено 28. маја. Анализом програмiranog и обраћеног наставног градива констатовано је да је веома мало планираних наставних јединица остало необраћено, јер се, и у нормалним условима, већ од 20. маја не обрађују нове наставне јединице, него се овај временски интервал користи за обнављање, „утврђивање“ градива и накнадно испитивање ученика који имају негативне очјене. Допунска настава је организована, с тим што су часови били скраћени за пет минута, а необраћени наставни садржаји обрађени

су почетком прошле школске године.

Све у свему, успјех је био солидан, иако се — опет на основу добијених сугестија — слабијим ученицима „погледало кроз прсте“ и на допунско настави и на поправним испитима, тако да смо од 756 ученика имали свега 11 понављача.

БРОЈНА ПРИЗНАЊА

Природа нашег посла је таква да не можемо никада бити потпуно задовољни резултатима, јер коначан исход зависи од низа чинилаца од којих су многи познати као способност, умјешност и савјест једносоставника, материјално технички услови рада, породична и друштвена средина, али међу којима има, да тако кажем, и оних који су „недокучиви“ јер, парапразирајући ријечи једног социолога, „до дана мрачног понора људске душе није још продрла ни дубинска психологија“.

Међутим, захваљујући са вјесном раду и напорима појединача, па и колектива као цјелине, ми смо у протеклој школској години постигли задовољавајуће резултате и у основној дјелатности и на општем плану рада школе. Од 796 ученика 664 су с успјехом завршили разред, 98 их је упућено на продужну наставу почетком јуна мјесеца, од којих су 65 добили позитивне очјене, тако да су 33 упућена на полагање поправних испита, а 31 поставља разред. Вриједно је и стаћи да имамо врло висок проценат одличних и врлодобрих ученика. У текућој школској години узели смо учешћа на свим такмичењима и манифестацијама на оквиру покрета „Науке младима“ и Југословенских пионирских игара, почев од међушколских, општинских и републичких до савезних такмичења. Учествовали смо у такмичењима из енглеског језика, математике, биологије, физике,

хемије, историје; на саобраћајним, такмичењима прве помоћи и заштите, на ликовним смотрама; спортичким сретима у оквиру „мале олимпијаде“ приморског региона; у вајању у пјеску; објављивани су дјељи радови у дјељој штампи и разним изборницама. На свим овим смотрама и такмичењима освајали смо изванредна мјеста и добијали заслужена признања, о чему бих волио писати у једном од наредних бројева „Приморских новина“, да би и то овој талентованој дјеци био „подстrek“ за даљи рад и стваралаштво.

Доста је урађено и на плацу културне и јавне дјелатности. Организована је школска приредба поводом празника ослобођења Будве, затим поводом Дана Републике и свечаног пријема праваца у пионирску организацију, поводом Дана Армије, Ноћи године, Љубишиног рођендана и Дана младости. Уз то су у школи организоване смотре и такмичења рецитатора, сусрети с актерима дјељајући прозног стваралаштва Југославије „Бијела 80“.

У НАЈНЕПОВОЉНИЈЕМ ПОЛОЖАЈУ

— Имате ли доволно наставног особља? Прије неколико година ваша школа је имала релативно добре личне дохотке. Како су сада награђени просветни радници?

— Има више година да је школа обезбиједила стручни кадар за наставу и административно-управне послове, мада се постепено, с порастом броја ученика и одјељења, повећава и број наставног особља. Прошле године, и поред два пута објављива ног конкурса, нисмо могли обезбиједити стручно лице за рад у Одјељењу за основно музичко образовање, па је оно таворило с једним наставником, а то ће бити проблем и у овој школској години.

Ви кажете да смо прије неколико година имали релативно добре личне дохотке. Е, то је оно „од Кулина Бана и добријех дана“. То је, стварно, био период који је трајао двије-три године, када су били одређени инструменти финансирања и стопа до приноса и када је грој представљао долазио из стопе поре за промета „на мало“. Сада је све то сведено на допринос из личног дохотка и годинама се глажимо о висини средстава за потребе школства. И док су се колеге у другим општинама бориле за повећање дохотка, у чemu су и успјевали, ми смо заостајали, тако да смо задње две године били у најнеповољнијем положају међу просветним радницима у најјужнијој Републици. Илустрације ради, могу навести да су нам професори са по 25 година радног искуства, до јула мјесеца, када је услиједило повећање од 12%, имали нешто око 6.500 динара личног дохотка, а ја, као руководилац најбројнијег радног колектива у општини (840 лица) 8.400 динара, док је услиједило на ведено повећање.

Овакав друштвени однос и материјални положај просветног радника има шире реперкусије. До чега је то до вело и води даље представљајући предмет једне аналитичке студије над којом би се требало замислити.

Какав је љетњи културни програм

им недостаје — жељели смо да сазнамо у разговору с њима.

— Ево крај је мог одмора и могу казати да нисам задовољан културно-забавним програмом у Будви. Приказују се филмови, био сам на концерту Терезе Кесовић, и то је — све. Пардон, има буџне музике која допире с Јадранског сајма и из околних кафана. Од ње се не може заспати! Нисам видио ни једну позоришну представу — кажу да их је било у јулу,

нити неки други бољи програм — каже Јово Пешић, службеник из Крушевца.

Мира Секулић из Београда, на одмору је у Петровцу,

— У првом реду — наводимо њене ријечи — интересује ме одмор — море, сунце и нека добра књига на плаži. Филмове не гледам, али бих радо видјела неку драмску представу Црногорског народног позоришта. Петровац има и лијепу дворану за тако нешто, али, како чујем, црногорски глумци су сада, такође, на одмору и, дакле, од тога нема ништа.

— Гледао сам дио програма „Игра југа“ и неке музичке нумере, али све то није оно право. Јужни Јадран треба љети да има своје представе и своје глумце. Но затаји је идеја о постављању на сцену Љубишиног „Кањона Македоновића“. То би за нимало домаће и стране туристе. Међутим, ништа од тога. Нуђи се оно што можемо видјети у Београду, Загребу, Новом Саду, Сарајеву... — каже Ариф Капетановић, студент из Сарајева.

Г.

Г.

Лехари из раноримског периода

Само што су радови на копању темеља „Аvala“ настали, овога пута у присуству стручњака, пронађени су драгоценји археолошки предмети који потичу из далеке прошлости. Екипе Завода за заштиту споменика културе СР Црне Горе успјеле су да открију више гробних цјелина које потичу из раног римског периода. У гробовима који су покривени каменим плочама и циглом пронађене су кости покојника и предмети од керамике и метала који су стављени у гробове. Откривено је укупно 25 предмета — тањира, пехара, здјела, крчага и онахеја (посуда за вино) — који припадају епохи римских царева од Клаудија до Септимија Севера.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ ГО СЕБИ

ВЕЛИКАНИ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Русо-један од претеча француске револуције

ФРАНЦУСКИ КЊИЖЕВНИК, филозоф — просветитељ, демократа и идеолог синтета буржоазије, Жан Жак Русо (1712—1788) извршио је велики утицај на своје савременике. Швајцарац порођен је и грађанству, а Француз по народности, сазријевао је и формирао своје погледе на свет у вријеме великих социјално-по-

у служби богатих послодаваца.

Опредијеливши се за књижевност, Русо у средиште свог политичког и књижевно-филозовског рада поставља проблем друштвене неједнакости. Борба против феудализма и апсолутизма постаје битна преокупација његовог књижевног дјела.

Жан Жак Русо

Пустити природу да ради

(Одломак из романа „Емил или о васпитању“)

ПОШТУЈТЕ ДЈЕЦУ и не судите о њој препагљено, ни у добру ни у злу. Ако држите да имате послана изузетима, гледајте да вам се они докажу, обистине и потврде прије него што усвојите за њих посебне методе. Пустите природу да ради дуже вријеме прије него што почнете радити мјесто ње, и чувјајте се да не спријечите њено дјеловање. Ви тврдите да познајете вриједност времена, па нећете да губите вријеме. Не увиђате да је лоша употреба времена знатно већи губитак времена него потпуни нерад и да је рђаво поучавано дијете много удаљеније од мудрости него она које није уживало никакве наставе. Узнемирујте се кад видите како проводи своје најраније године у нереду! Шта? Зар бити срећан за вас не значи ништа? Зар то није ништа да дијете по цио дан скаче да се игра и да трчи? У цијелом свом животу неће бити тако упослено...

Шта се тиче муга васпитника, или, боље рећи, васпитника природе који је већ од малена извјежбама да буде довољан самим себи толико колико је могуће, он није навикнут на то да се непрестано обраћа другима, а још мање да износи пред њих своје велико знање. У накнаду за то он расуђује, предвиђа и размишља о свакој ствари која се односи непосредно на њега. Он не бربља него ради: он не зна ништа о ономе што се догађа у свијету, али зна сасвим добро да изврши оно што је за њега корисно. Пошто је у сталном кретању, приморан је да посматра многе ствари и да упозна многе послеђице: одмалена тече велико искуство, своју поуку добија од природе а не од људи; утолико се радије поучава, уколико ни у коме не види намјеру да би га хтио поучити. Тако се упоредо вјежба и његово тијело и његов дух. Будући да он увијек ради по својој памети, а не по памети других, стално удружију тјелесни и душевни напор. Што постаје снажнији и јачи, то бива паметнији и разложнији. То је први пут да једнога дана стекне оно што се држи да је незадржivo, а што су готово сви велики људи удружили, наиме, тјелесну и душевну јачину, разум једног мудраца и снагу једног атлете.

литичких потреба цјелокупног старог поретка, у вријеме које претходи француској буржоаској револуцији.

На почетку животног пута Русо је музика била близка од књижевности. Изражавао се дајући часове на клавесину, преписујући ноте и обављајући секретарске послове

РЕБУСНЕ МЕТЕ

ки човјек рађа слободан и да је стога потчињеност људи највеће зло савремене цивилизације. У својим размишљањима „Да ли је напредак науке и умјетности до приноси кварту или прочиши ћењу морала“ Русо опшtroј критици извргава цивилизацију свога доба, борећи се против оних њених видова који условљавају друштвenu и економску неједнакост.

Борба за природну, неспуштану, хуману човјекову личност дошла је до изражавају у роману „Емил или о васпитању“. Русо је поборник слободног човјековог васпитања у природи, јер сматра да само такво васпитање, ослобођено свих предрасуда тадашње културе и цивилизације, може да формира хуманији поглед да свијет.

Иако су Русоови дјела билла забрањивана и јавно спаљивана, несумњиво су извршила снажан утицај и на воће француске буржоаске револуције.

ЗАНИМЉИВОСТИ

НАЈМЛАДИ САРАДНИЦИ

Збогом мојих петнаест година

Моје дјетињство послако одлази, тихо и нечујно. Остало је у првом написаном слову у буквару, првој лектири и убраним љиљану. Она одлази послако, скривајући се из ћошкова, сокака, паркова, у школским клупама и дечјим одмаралиштима. Скрива се и у котарици пуној свежег цвијећа, утоплом сунчаном дану, у првом плесу, забави.

Желим нешто да задржим од свог дјетињства: трчим, јурим за њим, хоћу нешто да понесем, да ставим у котарицу, бар прегршти тих дивних дана.

Моје дјетињство одлази. Збогом дјевојчице са луткама и црвеним машинама у коси, збогом дјечацији немирни с лоптама, машинкама и пушкама, и васне за неку годину, као и мене, чекати нове бриге и проблеми. Збогом, мојих петнаест година, аутобус је стао на првој станици, оставио прегршти лијепих дана дјетињства да се никад више не врате.

Виолета МИТРОВИЋ

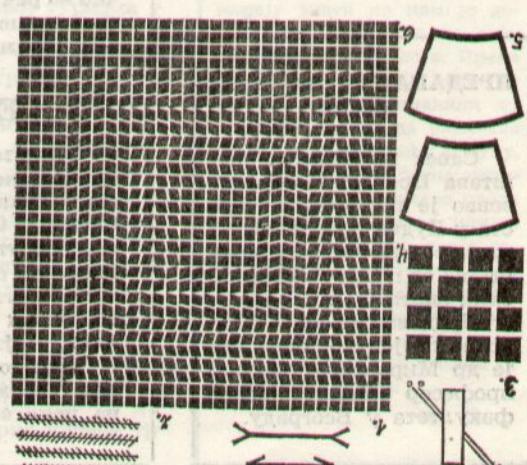

Татјана Бошкан: Палма и клупе

Оптичке варке

6. Цртеж В. Вазарелија: гледајући на овај цртеж, немогуће је сконцентрисати поглед на центар у коме се налази квадрат чија је основа виши шест црних коцкица.

Последије већ откривених оптичких варки, није било лако открити неки нови цртеж с ногом илузијом. Само неколицини људи пошло је за руком да тако нешто начине и прославе се.

ОПТИЧКЕ ВАРКЕ нијесу никаква новост у данашњем вријеме. Са њима су били упознати древни Египћани и чак су се њима користили за разна „чудеса“ и мајоничарства. Користили су се њима и стари грчки архитекти при пројектовању неких здања.

Могућије је да су се цртежи с оптичким варкама појавили мјежда још раније, али о томе данас ништа не знамо.

Као „златни вијек“ оптичких варки неки сматрају 1832. годину, када је Л. Некер измислио провидну коцку, која као да је изврнута изнутра. Та илузија брзо је постала врло популарна и до данашњих дана изазива дивљење.

Такође су били задивљујући илузиони цртежи које су лансирали и неки други психологи и физичари деветнаестог вијека. Неке од тих класичних илузионих цртежа показајемо овом приликом:

1. Илузија Милера — лијера: изгледа да је горња хоризонтална линија краћа од доње.

2. Илузија Целнера: изгледа да су дугачке линије непаралелне.

3. Илузија Погендорфа: изгледа да је продужење линије „А“ — Линија „О“, а продужење линије „Б“ — Линија „Д“.

4. Илузија контрастна: кад гледамо цртеж, чини нам се да на мјестима где се сијеку бијеле површине — има сивих мрља.

5. Илузија Вундта: изгледа да је доња фигура већа од горње.

ВАРТЕПОЛО

У НАСТАВКУ — ПОЛОВИЧАН УСПЈЕХ

У наставку првенства Међурепубличке ватерполо лиге — група југ, Будвани су два колапа рије краја обезбједили лигашки статус. С девет освојених бодова они се налазе на шестом мјесту што је довољно да би се и идуће године такмичили у овом рангу. Остало су још два кола прије краја обезбијества — са „Белвијем“ у Дубровнику и екипом Вела Луке. С обзиром на противнике и чињеницу да се оба пута гостује, тешко је повјеровати да би Будвани могли нешто више постићи осим — пораза.

У два последња сусрета пред својом публиком Будвани су постигли половичан успех. Прво су у сусрету са „Ривијером“ из Ђеновића до маји ватерполисти разочарали, приказавши слабу игру. Наравно, за то су кажњени у свом базену — изгубили су меч са 9:12. Гости су били смиренји, тактични и успјели су да се са два нова бода учврсте у врху првенstvene таблице.

У следећем сусрету Будвани су бриљирали и високо поразили „Бокеља“ из Башића са 17:8. У овом мечу домаћи ватерполисти су заиграли нарочито добро у првој и задњој четвртини које су ријешили са 6:2 и 4:0 у своју корист. Истакли су се стријелци Јановић, Мушура и ветеран Рађеновић.

Још једном Будвани на свом пливалишту нијесу успјели да освоје цио плијен. У сусрету с екипом „Бијеле“ играли су неријешено 7:7. Истина, ако се има у виду да је „Бијела“ бивши прволигаш, да у њеној екипи наступа неколико веома добрих ватерполиста, онда то и није неуспјех за младу екипу из Будве која тек стасава.

С. Г.

ПРЕДАВАЊЕ ЗА ПЧЕЛАРЕ

Савез пчеларских друштава Црне Горе организовао је половином avgusta у Будви предавање за чланове пчеларских друштава са подручја приморских општина и Цетиња.

Предавање које је било добро посјећено одржала је др Мирослава Лолин, професор Ветеринарског факултета у Београду.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШЕГ КРАЈА

Тринаестог јануара 1768. владика Сава пише Ренијеру: „... Давам ти на знање како се сва господа хоће сабрат у Махне у Вука Маркова. Ту хоће царство да буде. Ето је послало за патријарха да га допрате Црногорци с њему у Уторник на први. Паки га мисли послали да стоји у Пашtroјевиће у манастир Прасквицу. Тако чух и разумјех, ма ми се чини биће истине. Ово се све помамило. Говори, не говори — све залуду. Ето ме учињите невјерна. Не смијем никога послали да ти што устима каже. А писат не смијем. Но је уждио огањ на мене Шћепан Мали и говори: „Ja мам копије све што је владика писа у Котор“. Не знам ко то чини и работа и је ли то истина или није. Но, ја сиромах стар от свакога на чудо. А све је замлијено. Не знаду сиромаси што чине ништа. И били су рекли глavarji да дођу да га питају и закуну да име се каже тко је и што је. Већ не ћам хоће ли. Ако дођу, знајете. И зло си ме запушта, г-не Кавалијеру. А знаш ли моју службу? ... Молим те разбучи и нека ти пропотом моје књиге чита и та злосретни калуђер да ви је препоручен.“

Након десетак дана (22. јануара 1768) владика Сава се поново обратио Антонију Ренијеру: „... И како је дошла ова персона на ове краје“ — писао је он —

ШЋЕПАН МАЛИ — ЛЕГЕНДА И СТВАРНОСТ (2)

У МАХИНЕ ХОЋЕ ЦАРСТВО ДА БУДЕ...

ИСТОРИЈА ЈОШ НИЈЕ УТВРДИЛА одакле је дошао и ко је био Шћепан Мали — слуга на руском двору или висока руска војна личност, бјегунац с млетачких галија или дезертер из аустријске војске, мајџончар из путујућег циркуса или каљуђер из Далмације?

У Црну Гору стигао је као травар. Пошто су га Црногорци поставили за цара, узнемирио је не само Русију него и Турску и Млетке: покорени народи Балкана видјели су у њему чудотворца и мага — он је постао симбол слободе, легенда и мит.

Борио се против крвне освете и пљачке, између осталог и вјешалима, која је први подигао у Црној Гори. Одвојио је цркву од световне власти, формирао прве оружане страже, градио прве путеве, маштао о уједињењу свих словенских народа на Балкану и о словенској федерацији која би била бдем турским надирањима. „Лажа и скитница“, Шћепан Мали је „знамениту епоху у Црној Гори и околини учинио: „и царство у Црној Гори седам љета на срамоту турској цару и свој Европи и Азији“.

Сачувано је неколико писама у којима владика Сава, почев од 27. септембра 1767. године, обавјештава млетачког провидура Антонија Ренијера, Стијела Стијеповића и неког свог пријатеља о појави Шћепана Малог, као и два-три писма Шћепана Малог. Погледајмо, у свијетлу тих писама, личност овог самозванца, најконтроверзније појаве црногорске историје...

„толико једному Богу значио (знатно) је колико сам има злијех ноћих ни спавајућ, ни мира имајућ, видећи многе интриге. Најутимо јасам говорио публично против ове персоне. Окоју знат за кога ћу примит један узрок от немилости от преведрога принципа. Њему су све ријечи доходиле у уши. Најутим ова персона дошла је к ме-

не на Стјањевиће и по многијех ријечи отворио се и сказа ми се по истини да је он иста персона Петар Трећи, император росиски, и да има ту миса у главу имат (с) Републиком Венецијском вјечну љубав и мир. Сад в. п. п. г. видите каквога ви је пријатеља дохранила ова крајина и милога госта. Није право сердит се на ову крајину.

Ја у вријеме не могу другог него по мојој вјерности азвизат в. п. п. г. за вашу бољу регилу да је ово исти император Петар, како сам више река...“

ХУМАНИСТА МАРИН БЕЧИЋ

Марин Бечић (1468—1525) из Паштровића прочуо се по свом хуманистичком образовању још у XV столећу: 1492. године био је ректор Дубровачке школе, а потом млетачки дипломата. Интересовао се за латинске писце и његово дјело (посвећено 1495. године дубровачком Сенату, а тек касније, 1506. штампано у Млечима) садржи осврт на истакнуте римске књижевнике — Вергилија, Овидија, Цицерона, Севера и Присцијана. Неколико година касније Марин Бечић постао је професор реторике у Падови.

Одмах затим (23. јануара) владика Сава пише генералном провидуру Ренијеру: „... Опрости ми, преведри принципе. Био сам преварен от проклетога који је дошао у Махине, у земљу принципова, и није ме мога нигда преварит, но дође у петак који је паса на уру ноћи на Стјањевиће великом форцом, зашто ја хоћу обedit његове заповиједи. Ту смо се пуно инадили. И ту се закле на часни крст и на светој Јеванђелије и на прилике божје да је он исти који говори пук. Кад (ја) то чух, ја се преварих и писах вашему п. п. г. фалсу књигу и послах у Будву мајору да вије пошље, а послах је по попу Косту, зашто ја блех у Махине. Када ја дођох на Стјањевиће до двије уре, мене књига од баила московскога из Константина града. Ето вашему п. п. г. шиљем копију од исте књиге, која ми је јуче дошла како је ови ђаво сву земљу смутио и преварио. А тому су глavarji крви који мене нијесу слушали. А ја сам вјеран мому преведрому (п.) инципиту, тако ме вјера не убила. И тако шиљем копије у сваку нахију нека виде какви су људи и за ким иду. Већ не знам што ће се сад учинит. Писаћемо ви. А ми нијесмо за то крви, тако ми Бога и матере божје и светога Марка, но сам отара, па ме не слуша нитко...“

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

ЈЕДИНА РАЗЛИКА

ко глупи као што изгледате.

— Висости — одговори Шилер — па то је и једина разлика између нас двојице.

ЗАШТО НЕ?

— Реци ми искрено: да ли би волио и да није у питању интерес? — пита свог вјереника кћерка богатог банкара.

— Зашто да не ако то интерес захтијева.

Да не би довео у питање успјех свог путовања и да, опет, не би побудио још већу сумњу, епископ рече:

— Па да... био сам неkad свештеник, али нисам више.

— Видим ја одмах — рече кочијаш. — Некад

сам и ја био свој газда и тјерао своје коње и кола, али, ето, упропасти нас обојицу та проклета ватка.

ТО ЈОШ УВИЈЕК НИЈЕ ДОКАЗ

Артур Шопенхауер разговара једном приликом са човјеком који је изнад свега хвалио свога пса.

— Разумије се, не зна да говори, али још никад нисам видио паметнију животињу. Ујверен сам да зна колико и ја! — тврдио је саговорник.

— То могу да вјерујем — одговори Шопенхауер.

— Само, то још увијек није никакав доказ да је заиста бистар.

ПОГРИЈЕШИО

У препуном аутобусу један путник осјети како му неко завлачи руку у цеп и хвата са новчаник. Зграби лопова и викну:

— Како се усуђујеш да ми завлачиш руку у цеп?

— Опростите, погријешио сам — и ја имам исто такве пантalone код куће.